

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Vier hoornen en vier smeden

En ik hief mijn ogen openzag, en zie, daar waren vier hoornen.

En de Heere toonde mij vier smeden.
Zach. 1 : 18 en 20

We worden hier gesteld voor het tweede nachtgezicht van Zacharia. De nachtgezichten hier zijn één openbaring van Zacharia de profeet, die echter met elk gezicht een schrede verder gaat. In elk gezicht, dat de profeet getoond wordt, wordt reeds gesproken met enkele woorden over hetgeen de inhoud is van het volgende gezicht. Zo ook hier.

In het vorige visioen werd reeds gesproken over de Middelaar. Daar werd Zijn voorbede beluisterd: „Hoe lang zult Gij U niet ontfermen over Jeruzalem en over de steden van Juda, op welk Gij gram geweest zijt deze zeventig jaar?”

En daarop het antwoord, als verhoring van de voorbede: „Goede woorden, troostrijke woorden”.

Deze woorden waren verlossing en gericht. De Heere zal Zijn volk verlossen. Hij is wedergekeerd met ontfermingen.

Maar ook gericht, en dat over de vijanden, namelijk: „Ik was een weinig toornig, maar zij hebben ten kwade geholpen”.

Dat gericht over de vijanden van God en Zijn volk wordt hier nader aangeduid. Zacharia toch had in het eerste gezicht zijn oog terneder geslagen. Hij zag in de diepte.

Doch hier heft hij zijn ogen op. En hij deed dat niet te vergeefs. En wat valt er dan te zien? Woeste en vreselijke dingen.

Vier hoornen!

Dit beeld is ontleend aan het hoorndragend gedierte. Met hoornen wordt gestoten, gewond en gedood. Een hoorn is ook het beeld van macht en heerschappij.

Van Mozes — wanneer hij kwam van de berg Sinā — lezen we: dat zijn aangezicht zo blonk, dat het volk hem niet kon aanzien. En dan staat er een woord, dat eigenlijk betekent: dat zijn aangezicht hoornde. Er ging majesteit en heerlijkheid van uit.

Van nature dragen wij allen een hoorn: hoogheid, waardigheid, zelfgenoegzaamheid en vijandschap tegen God en Zijn gezalfde Koning. Ja, de mens verbeeldt zich een majesteit te zijn. Die hoorn kan door genade gebroken worden, maar de wortel er van blijft zitten en groeit weer uit.

Vier hoornen en dat overeenkomstig de windstreken. Het is het getal der aarde. Het betekent de anti-Goddelijke wereldmacht. De vijandschap tegen God. De mens, die zich verheft tegen alles wat God genaamd wordt. En wat hebben die hoornen gedaan? zo wordt er gevraagd.

En dan luidt het antwoord: „Dat zijn de hoornen, die Juda en Jeruzalem verstrooid hebben”, enz.

Die anti-Goddelijke wereldmacht is Babel.

Gaat de geschiedenis maar na, door alle eeuwen heen.

Dat Babel staat aangemerkt als de verdrukker van Gods kerk. Het Babel van de oude dag, maar ook van de nieuwe dag. Het Babel in ons, het Babel buiten ons.

Die anti-Goddelijke macht gepersonificeerd in het woord Babel. We lezen er van in de Openbaring van Johannes 18 : 21: „En een sterke engel hief een steen op als een grote molensteen, en wierp die in de zee, zeggende: Aldus zal de grote stad Babylon met geweld geworpen worden, en zal niet meer gevonden worden”.

En zie nu telkens, wanneer de kerk onder die macht dreigt te bezwijken, wanneer nergens uitkomst blijkt, dan openbaart de Heere het wonder der verlossing. En dat is persoonlijk ook zo. Want wij dragen dat Babel van vijandschap, goddeloosheid, maar ook van aanvechting en bestrijding, van verdrukking en benauwdheid in ons om.

En hoort nu wat de profeet zag, namelijk: vier hoornen. Maar ook wat de Heere hem toonde: „En de Heere toonde mij vier smeden”. Over de sterken komen nu de sterkeren. Van Juda hadden de hoornen niets te vrezen. Want niemand hief zijn hoofd op. Maar de vier smeden zullen deze geruste heidenen doen opschrikken; nu is aan hen de beurt om te siddren.

Waarom?

Daar worden smeden getoond, die gewend zijn met ijzer om te gaan, om met hun zware smidshamer te breken en in stukken te slaan. Zij weten instrumenten te smeden, maar met deze ook te verbrijzelen. Met beukhamers en

VAN DE ADMINISTRATIE

Sinds de laatste verantwoording werden wij bemoedigd, niet alleen doordat velen het abonnementsgeld van de 4de jaargang reeds betaalden, maar ook door de vele onderscheiden giften, die wij tevens ontvingen. Bijna elke giro-afrekening heeft ons verrast, zodat wij kunnen melden dat f 258,— extra werd ontvangen. Dit waren giften van onderscheiden bedragen; om niemand te vergeten, zeggen wij hen allen hartelijk dank.

Ook waren er abonnees, die een nieuwe abonnee opgaven, waarvoor wij zeer erkentelijk zijn. Wij zijn er van overtuigd, dat aan ons blad meer bekendheid kan worden gegeven. Proefnummers zenden wij u gaarne toe. Ons giro-nummer is 704350 t.n.v. Administratie „Bewaar het Pand”, Van Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn.

v.d.L.

houwelen weten zij de hoornen te verslaan. Duidelijk wordt het woord door Jesaja gesproken: „Zie Ik heb de smid geschapen; alle instrument, dat tegen u bereid is zal niet gelukken, dit is de erve der knechten des Heeren en hun lieder gerechtigheid is uit Mij”. Hier vinden we getekend de verlossing van het in zichzelf zwakke en nietige volk van God. God gebruikt de wereld wel eens als een oordeel en tuchting voor de kerk van God.

Doch wee dan die wereld!

Want als de Heere die wereld gebruikt heeft als een roede der tuchting voor Zijn kerk, dan: „De Heere toonde mij vier smeden”, wordt die roede der tuchting in stukken gebroken. Alle strijd, die er is, gaat om het levende Kind — de kerk van Christus!

De historie is daarom geen spel van omstandigheden. Geen noodlot, toeval of fortuin, maar de Heere regeert. Zo ook thans!

Hij regeert met sterke hand over machtige vijanden tot eer van Zijn onvolprezen Naam, tot heil van Zijn kerk. En Hij doet dit alles naar de raad van Zijn eeuwige wil.

De hoornen zullen daarom het laatste woord niet spreken, maar Hij, Die zegt: „Zij is gevallen, zij is gevallen, het grote Babylon, en is geworden een woonstede van duivelen”. Daarom:

Wat vijand tegen Hem zich kant',
Mijn hand, Mijn onweerstaande hand
Zal hem bekken metschaamt'enshand';
Maar eeuwig bloeit de gloriekroon
Op 't hoofd van Davids grote Zoon.

S

S

1 De Christinnereis is voor jong en oud

Met blijdschap wordt allerwege gedacht aan het ingaan van de Pelgrim met zijn edele vriend Hoop in de eeuwige rust. De Heere heeft Zijn werk bekroond en zo is het volhardende beloofd. Het is niet te vergeefs Hem te vrezen en in Zijn wegen te wandelen. Nooit kunnen wij met blijdschap denken aan degenen, die voortleven in hun onbekeerlijkheid. Want die niet gelooft, zal veroordeeld worden. En: „De rook van hun pijniging gaat op tot in alle eeuwigheid”.

Daarom vond men het zo erg, dat de vrouw en de kinderen van de Pelgrim waren achtergebleven in de stad Verderf, door geen acht te slaan op de lokstem van het Evangelie.

Biddende en wenende waren zij vermaand door hen te wijzen op het einde van de stad waarin zij geboren waren. Maar gelukkig bleef deze vader, door alles heen, werkzaam met zijn gezin aan de troon der genade. Het derven van de eeuwige zaligheid sneed hem door alles heen.

Daarom had het volk, waarmee hij zo innig leefde, vanuit die blijblijvende werkzaamheden een stille hoop, dat de Heere nog zou komen te werken in het gezin van de Pelgrim. Maar in zijn leven heeft hij daarvan niets aanschouwd.

Verlangend zagen de vromen, die, met de nu juichende Pelgrim voor Gods troon, hadden

geweend en gebeden als hij sprak van zijn gezin, naar de bekering van zijn vrouw en kinderen uit. Het was aldof zij die zorg en kommer van hem hadden overgenomen.

Eén van deze vromen kwam op zijn reis in de omgeving van de stad Verderf, zodat hem de gelegenheid geopend werd te informeren naar het gezin van de Pelgrim. Maar hoe kwam hij nu in aanraking met iemand, die vanuit het leven der genade wist te spreken en met dat gezin op de hoogte was?

In de omgeving van deze stad kwam dat maar sporadisch voor, daar echte reizigers naar Sion zich daar niet kwamen te vestigen.

Hij moest een reiziger ontmoeten, die in een meerdere of mindere mate met het gezin van de Pelgrim op de hoogte was. Een man, die acht gaf op mensen, die het aangezicht naar Sion kwamen te keren. En nu vond hij niet die man, doch die man, vond hem, daar hij bijzonder scherpzinnig was.

Die man wist met hem in gesprek te komen, zodat hij kon informeren naar het gezin van zijn belangstelling.

Uit het gesprek met deze tot nog toe onbekende vriend bleek, dat de Pelgrim hem zeer wel bekend was. Hij wist van zijn reis en van hetgeen hij doormaakt had. Wist dat hij reeds juichte voor Gods troon en dat sindsdien veel over hem gesproken werd in de stad, die hij vanuit de onberouwelijke keus de Heere te vrezen, kwam te verlaten. Dezelfde burgers, die hem toen scholden voor een dwaas, hielden hem nu voor wijs, daar het doel van zijn reis, het ingaan in de eeuwige heerlijkheid, door hem bereikt mocht worden. In de overtuiging van deze burgers, dat alle goede mensen (zoals zij die noemen) naar de hemel gaan, prezen zij de Pelgrim nu gelukkig. In deze stad, hoe onbegrijpelijk 't ook klinkt, spreekt niemand een kwaad woord van de hemel. Nu, daarop zit het blijven in deze stad niet vast. Maar hierop, dat zij als geboren burgers van deze stad hun leven niet willen verliezen. En dat wijst ons op de noodzakelijkheid van de wedergeboorte, het verliezen van ons leven, om de stad, die fundamenteen heeft, te zoeken.

Bij deze wonderlijke ontmoeting is onze oude en getrouwe Dromer een schone gelegenheid geopend te informeren naar het gezin, dat, tegen alle vermaningen in, was achter gebleven in de stad, die geen fundamenteen heeft. De stad, die daarom ten verderve is opgetekend.

Tot zijn grote verwondering werd hem nu medegedeeld, dat het gezin tot bezinning was gekomen na het sterven van de Pelgrim. Aller oog werd, en men wist zelfs niet eens hoe, steeds meer gevestigd op het geluk dat hem was ten deel gevallen. Moeder en kinderen spraken daarover met elkander, kregen hem nu lief, hartelijk lief in zijn vermaningen met hem de stad te verlaten.

„Heerlijk! Heerlijk!” riep onze geestelijke Dromer in verwondering uit. „Zijn vrouw en kinderen allemaal tot die gedachte gekomen?” vraagt hij met de grootste belangstelling. „Een gezin van vijf personen! En wil niet één hunner langer in de stad blijven, die zij voorheen boven alles begeerden?”

„Ja — zei Scherpzinnig — allen. Niet één wenst in de stad achter te blijven”.

En dat was de wens en bede van de man en vader toen hij de stad verliet en op zijn ganse reis. Door alles heen lag zijn gezin hem op het hart gebonden.

„Ik kan u — zo ging Scherpzinnig verder — de zaak in bijzonderheden vertellen, want ik was juist ter plaatse toen zij zich gereed kwamen te maken voor de reis. Ik heb hun bij het verlaten van de stad nog in verschillende opzichten bijstand kunnen verlenen”.

„Dus — zei Dromer — kan het als volkomen waar worden oververteld?”

Als hij thuis mag komen van zijn reis dan wil hij dat aan alle vrienden en bekenden vertellen. Dat goeds mag toch niet verzwegen worden? Het is inzonderheid van betekenis voor ouders, wier kinderen nog in die stad zijn achtergebleven. Als zij dit horen dan scheppen zij moed uit hun behoudenis, om met des te meer kracht en klem te smeken tot de Heere om hun bekering. Maar dan moet dat alles zoveel mogelijk met bewijzen gestaafd kunnen worden. Het moet niet slechts zijn een bekering van de zonde tot de deugd.

Of nog duidelijker gezegd: van de kermis naar de kerk. Bij de vrienden van de Pelgrim gaat het om de waarachtige bekering tot God, gelijk als het ging bij hem, toen hij de stad verliet.

Tot onze grote blijdschap is Scherpzinnig bereid ons zoveel als in zijn vermogen is, te vertellen van het werk des Heeren, dat hij heeft mogen aanschouwen in deze moeder met haar vier kinderen. Hij heeft haar mogen ontmoeten in haar droefheid over het zondigen tegen de Heere, over het kwaad haar man aangedaan en over de geestelijke schade, die zij daarmee haar en haar kinderen had berekend.

Het heilbegerig en boetvaardig vragen van haar man: „Wat moet ik doen om zalig te worden?” is haar bij gebleven. Maar nu verstaat zij het pas dat die vraag opkwam uit de diepte van zijn hart.

Zalig te mogen worden, dat is de zaak waarom het gaat en waartoe wij op deze wereld leven onder het licht van het Evangelie. Niets is erger dan het derven van de eeuwige zaligheid.

De vraag: „Wat moet ik doen om zalig te worden?” begon ook in haar hart te leven. Van het rampzalig zijn door de zonde begon zij iets te beseffen. Daarom had zij niet de minste begeerlijkheid meer in de stad van haar geboorte. De overtuiging dat deze stad zou vergaan, bekwam steeds meer diepgang.

Vanuit die gesteldheid des harten sprak deze moeder met haar kinderen over het zondigen tegen de Heere, door niet te luisteren naar Zijn roepstemmen. En dat beleet zij niet alleen tegenover de Heere, maar ook tegenover haar kinderen, zodat het kinderhart er door getroffen werd. Het hart van de moeder werd bekeerd tot de kinderen en het hart van de kinderen tot de moeder.

In de bekering tot de Heere en tot elkander is de ware vereniging van het gezin. Aller oog was gevestigd op de vrees des Heeren, het beginsel der wijsheid. Zij is een springader des levens om af te wijken van de strikken des doods.

Toen begonnen zij allen opnieuw te wenen en te roepen: „O wee, wee onzer!”

Wee is het tegendeel van welgelukzalig. In het missen van de zaligheid wacht de mens de eeuwige rampzaligheid. In het wenen over de daad der zonde wordt iets gevoeld van de straf der zonde, want de straf der zonde is in de daad der zonde. Door de zonde hebben wij ons losgescheurd van God en daarin is Zijn straf: de eeuwige dood. Vanuit het: „O wee, wee onzer”, was het een wenen over de zonde en een smeken om ontferming. En dat belooft de Heere nu te werken door Zijn Geest op het gebed van een vader voor zijn gezin. Nijkerk R. Kok

Erezuil of schandzuil

In 1819 verscheen er een boekje, waarin twee preken van Ds. Nicolaas Svhotsman van Leiden, onder de titel: „Erezuil ter gedachtenis van de voor tweehonderd jaar geleden te Dordrecht gehouden Nationale Synode, opgericht door Nicolaas Schotsman”.

De eerste preek over Handel. 20 : 30-31a ging het meest over de geschiedenis van deze Dordtse Synode en protesteerde tegen allerlei lasterlijke aantijgingen tegen deze vergadering. De tweede preek was meer een „tijd-preek”. De tekst was Openbaring 16 : 15. Er klonk een ernstige waarschuwing in door om te waken tegen de aanvallen op de belijdenis. Wie dit eenvoudige geschrift na anderhalve eeuw leest, wordt getroffen door de rustige toon.

Het is helemaal niet overmatig scherp. Entoch was het heel wat om in dat jaar een erezuil voor Dordt op te richten. In het algemeen was men niet gesteld op een goed woord voor deze synode, omdat men niet erg gesteld was op de leer van Dordt. De vrije-genadeleer was in de verachte hoek terechtgekomen. Er was moed voor nodig om tegen de stroom op te roeien en praktisch als eenling openlijk een erezuil op te richten. Waarbij Schotsman niet het oog had op de eer van de Synode

als zodanig, maar van God, Die door Zijn werk dit gegeven had.

De vijandschap brak dan ook van alle kanten tegen Schotsman los. In een gezaghebbend tijdschrift van die tijd staat het volgende te lezen: „Hetgeen wij voorspeld hebben, dat deze erezuil voor haar stichter een schandzuil zou zijn, is zo tamelijk bewaarheid. Bij allen, die er zich, zoveel wij weten, openlijk over hebben laten horen, is dit lasterschrift veroordeeld”.

Wie deze woorden leest, wordt getroffen door de hoogmoed van deze schrijver. Zij, die wel een goed woord over hadden voor de „erezuil”, telden niet eens mee. We denken hier b.v. aan Bilderdijk. Trouwens deze schrijver laat zich wel kennen als hij even later spreekt over de „puinhopen van een oud gesticht”. Hij bedoelt met dit fraaie beeld de Dordtse Synode! In iedergeval noemt hij Schotsmans „erezuil” een schandzuil, omdat hij voor deze Synode ook niet meer dan een schandzuil over heeft. Het is goed om deze woorden te herinneren na de herdenking van de Synode van Dordrecht 1618-1619. Wij hebben al eerder — aan het begin van 1968 — over dit onderwerp geschreven. Thans komen we er op terug in het licht van een en ander dat de laatste tijd gehoord en gelezen kon worden.

Er is veel aandacht besteed aan het feit, dat voor 350 jaar de Nationale Synode van Dordt samenkwam en tot zo belangrijke besluiten kwam. Wat dat betreft is er een groot verschil tussen de toestand vóór 150 jaar en nu. Bilderdijk merkt op in de voorrede van de tweede druk van Schotsmans Erezuil, dat zovelen deze belangrijke aangelegenheid hebben behandeld „met een uiterlijke onverschilligheid en miskennen van de weldaad des Allerhoogsten”.

We kunnen niet zeggen dat 350 jaar ná Dordt zo'n onverschilligheid openbaar is gekomen.

In de dagbladen en kerkelijke organen is er vrij veel aandacht aan de betekenis van deze Synode besteed. In Dordrecht zelf was er zelfs opmerkelijk veel te doen rondom de herdenking. En dat zowel van de zijde der kerken als van de zijde van de burgerlijke gemeente. Niet minder dan drie samenkomsten zijn er alleen al geweest, waarin min of meer officieel de Synode herdacht is in één van de kerkgebouwen van Dordrecht. Zo was er 's zaterdags vóór de 13de november een gezamenlijke „dienst”, waarbij gesproken werd door twee Hervormde predikanten (Geref. Bond), één van de Geref. Gemeente en één van de Chr. Ger. Kerk. Op 13 november zelf was er een samenkomst van de Herv. Kerk en Gereformeerde Kerk. 's Zaterdags daarna een van de vrijgemaakt-Gereformeerden.

U ziet het: keus genoeg! In ruim één week drie vergaderingen! Ook de stad Dordrecht in burgerlijk opzicht heeft niet nagelaten bij deze herdenking blijk van belangstelling te geven. Vóór de herdenkingsdatum is namens het stadsbestuur een tentoonstelling geopend, die iets doet weten over de Synode en de geschiedenis rondom. Tevens werd aan het „Kerkhistorisch Gezelschap” gelegenheid gegeven om een vergadering te beleggen tot herdenking van de Synode in het nieuwe stads-kantoor.

We zouden haast zeggen: Dordrecht heeft de eer weten te waarderen deze Synode eenmaal geherbergd te hebben. Echter, de vraag is hier belangrijker: heeft Dordrecht de eer ook gegeven? We zouden nog anders kunnen zeggen: is er ook een erezuil opgericht?

Helaas kan deze vraag niet volmondig met ja beantwoord worden. We kunnen natuurlijk niet in dit korte artikel een verslag van die samenkomsten geven, voorzover we het weten. Duidelijk is het gebleken op de kerkelijke samenkomst van 13 november j.l., dat Dordt een sta-in-de weg is voor het vals oekumenisch streven van onze dagen. Ook is telkens herhaald, dat deze Synode wel herdacht maar niet gevierd kan worden. Dit laatste werd gezegd bij de opening van de tentoonstelling en in het openingswoord van Prof. Dr. W. F. Dankbaar, de voorzitter van het „Kerkhistorisch Gezelschap”.

In deze laatste vergadering spraken ook Prof. Dr. S. v.d. Linde (Hervormd) en Prof. Dr. G. J. Hoenderdaal (Remonstr.) Eerstgenoemde spreker, die overigens veel waarderende

woorden voor Dordt over had, sprak over een „bescheiden” erezuil. Het geheel was teleurstellend. Het is zo jammer, dat men zo weinig oog heeft voor Gods werk, dat dwars door de menselijke gebreken heen Gods kerk bewaart bij de vrije genadeleer.

Terecht is het opgemerkt in de eerste samenvatting, dat het ging op deze Synode om de eer van God in het zalig worden uit enkel welbehagen. Waar dat op de achtergrond raakt, daar kan men ook niet voor Dordt een erezuil oprichten.

Daarmee is ook gezegd, dat een dode Dordtse rechtzinnigheid zichzelf veroordeelt als het wel erezuilen opricht en niets beleeft van het welbehagen Gods. Er is veel reden, op alle erf, vandaag tot diepe verootmoediging, om te buigen voor de Heere en Hem te smeken om de doorwerkende kracht van Zijn Heilige Geest. Dan krijgt God de eer en zal die God Zijn kerk de zaligheid niet onthouden.

D. Slagboom

Attentie

Vrijheid - Verdeeldheid

De Generale Synode heeft weer gesproken. Voor velen zeer teleurstellend. Veel is maar moeilijk te verwerken en vele afgewerkte zaken roepen tal van vragen op.

Daar komt een steeds grotere verontrusting ook in onze kringen. Het invoeren van allerlei verontrustende dingen bleek ook nu weer „haalbaar” te zijn, door het begrip vrijheid te hanteren. Zo heeft de nieuwe vertaling het gehaald. Zo heeft op de vorige Synode de opstelling van de nieuwe belijdenisvragen het gehaald.

Zo heeft op de thans gehouden Synode het kiesrecht voor de vrouw het gehaald, de nieuwe formulieren, de nieuwe psalmberijming en een nieuwe liturgische orde van dienst.... Ga zo maar door, allemaal onder dekking van het woord vrijheid, maar deze vrijheid blijkt hoe langer hoe meer de verdeeldheid en het uiteengaan van kerken en kerken in de hand te werken.

De Chr. Ger. Kerken worden voor mij steeds kleiner, zo sprak laatst eens een kollega. Alleen die kerken begeerde hij te dienen, die het oude beginsel van de afscheiding wilden belijden en beleven en met de nieuwe kerkelijke en geestelijke stroming niet begeerden op te trekken.

De Chr. Ger. Kerken worden dan terecht steeds kleiner. Hoevele progressieve kerken zijn er niet te noemen en dandevle, die halfslachtig zijn, die hinken op twee gedachten, die 't woord vrijheid met alle dankbaarheid noteren om zo met links en rechts bevriend te blijven. Met droefheid moet dat alles worden gekonstateerd en zo voltrekt zich onmiskenbaar een scheiding in eigen kerk. Een scheiding, die door de kerken zelf in haar breedste vergadering indirect werd opgeroepen en waar deze kerken dan ook haar grote verantwoordelijkheid voor blijven dragen.

Vrijheid — Verdeeldheid, zo schreven wij boven dit artikel.

Deze verdeeldheid signaleerden wij reeds, toen wij iets opmerkten over: kerk-orde — wanorde.

Het kiesrecht voor de vrouw was nog niet eens doorgesproken, maar verschillende kerkeraden voerden het reeds in. Wij hebben daar in de Synode op gewezen en verzocht een verklaring van afkeuring daarop te geven, maar er werd niet op gereageerd. Datzelfde gold ook het gebruik van de nieuwe psalmberijming. Men weet niet eens of ze goed of niet goed is, of ze naar de Schrift of tegen de Schrift is, maar men is al aanstonds overgegaan om deze te zingen.

Vrijheid — verdeeldheid, losbandigheid en wat het ergste is, daar is zo weinig rustige bezinning om naar het Woord van God te luisteren.

Neem nu het kiesrecht voor de vrouw.

Daar is heus de volle duidelijkheid niet over. Op de Synodetafel was het rapport van de commissie, die deze zaak in studie had genomen. Maar zelfs deze commissie kon zich niet in eenheid vinden. Daar was een minderheidsrapport van twee leden, en daar was een

aparte uitgebreide nota van onze hoogleraar in het kerkrecht, Prof. Hovius.

Jammer dat aan het minderheidsrapport en vooral aan de nota van Prof. Hovius zo weinig aandacht is gegeven. Een der afgevaardigden merkte zelfs op: die nota niteens gelezen te hebben. Ik vind dat een belediging voor onze professor en een niet genoegzaam honoreren van een stuk, dat de aandacht ten volle waard was.

Moest het kiesrecht van de vrouw dan toch zonder rustige bezinning en zonder een zo noodzakelijke eenstemmigheid worden doorgevoerd?

Sommige leden van de Synode wilden apart vastgelegd zien, dat het kiesrecht van de vrouw geen weg zou openen naar de vrouw in het ambt, omdat zulks tegen de Schrift is. Maar ook dit amendement kon het zelfs niet halen. Alleen staat er nu om praktische redenen bij, dat het stemrecht los staat van de vrouw in het ambt.

Dit: om praktische redenen, staat niet in de letterlijke tekst, maar is wel in de bespreking onderstreept. Een uitspraak over de vrouw in het ambt wilde men dus niet. Dit komt later wel aan de orde. 't Ging er nu maar om wat olie op de golven der verontrusting te werpen inzake de vrouw in het ambt.

En dan wat het zingen van de nieuwe berijming betreft.

Hoewel de kerk langs de kerkelijke weg nog nooit om een nieuwe berijming heeft gevraagd, deze berijming ook nooit onderzocht is, kwam er toch een voorstel deze berijming te toetsen door er gebruik van te maken.

Gelukkig is dat later weer wat veranderd, alhoewel toch onderzocht zal worden in hoeverre de kerk bevoegd is zich uit te spreken over een nieuwe berijming. Ik dacht, dat behoeft geen punt van onderzoek te zijn.

De kerk is niet alleen bevoegd, maar is *geroepen* ook de berijmde psalmen te toetsen aan het Woord van God. Doet zij dat niet dan schiet zij in haar roeping tekort.

Wij hebben dat steeds gezegd bij het aanvaarden van de nieuwe bijbelvertaling, wij zeggen dat ook ten opzichte van de nieuwe psalmberijming. En toen door onze kollega Ds. Tanis enkele strofes van de nieuwe psalmberijming werden geciteerd, moest ieder wel aanvoelen: hier is geen verbetering, maar wel een vermindering, een verzwakking van het Woord van God, gelijk heel de nieuwe vertaling daar telkens voorbeelden van geeft.

Kunt ge begrijpen dat onze Generale Synode daarom voor velen zeer teleurstellend is geworden?

De vragen zijn vermenigvuldigd.

Waar gaan wij heen? Waar staat het stop-teken?

Neen, wij schrijven deze dingen heus niet om onplezierig te zijn, maar wel om ook door middel van dit blad te waarschuwen, wat wij ook op de Synode hebben gedaan, ons in deze schrikkelijke tijd vol geesteloosheid, afval en oppervlakkigheid, waarin ook met het Woord van God op allerlei wijze wordt gespeeld, ons in zulk een tijd niet te verliezen in allerlei dingen, die toch — hoe onschuldig ze ook schijnen wat de achtergronden betreft — een diepe anti-geestelijke, antischriftuurlijke wortel dragen, waardoor het leven der kerk kwijnt, de Heere in Zijn Woord wordt onteerd, Gods volk wordt bedroefd en de verdeeldheid en afval al grotere afmetingen zal gaan aannemen.

M. Baan

Nieuwe wegen oude sporen

1.

Zo luidt de titel van een boekje, dat geschreven is door J. H. en W. H. Velema. Het is keurig uitgegeven door Uitgeverij Semper Agendo N.V./Apeldoorn, en kost f 5,90.

We lezen op de voorzijde van de geplastificeerde band: „analyse, motieven en perspectieven over o.a. harvey cox, paul van buren, dorothee solle, john a. t. robinson, thomas j. j. altizer, rudolf bultmann”, en „verkenningen in de hedendaagse theologie”. Op de achterzijde staat het volgende te lezen: „Nieuwe wegen, oude sporen is ontstaan uit grote

zorg over de denkbeelden van de radikale theologie. Allerlei brokstukken en leuzen van deze theologie doen bij velen méér dan zij zich ervan bewust zijn. De titel brengt tot uitdrukking, dat de hedendaagse theologie op nieuwe wijze vorm geeft aan oude motieven. Dit boekje wil laten zien wat er aan de hand is en wat er op het spel staat in de nieuwe theologie”.

De namen van de schrijvers zijn onder ons bekend. Zij geven waarborg voor een deskundige voorlichting op dit gebied. Hoofdstuk I: Analyse, is van Prof. W. H. Velema, en handelt over 1. Harvey Cox, 2. Paul van Buren, 3. „God is dood”-theologen, 4. Dorothee Solle. Hoofdstuk II: Motieven, is geschreven door Ds. J. H. Velema, en gaat over 1. Benamingen, 2. Humanisme, 3. De heilsfeiten, 4. Christus, 5. De Kerk. Hoofdstuk III: Perspectieven, is ten dele van de hand van Prof. Velema: 1. De levende God, 2. De sprekende God, 3. Geen concurrentieverhouding, 4. Het Koninkrijk Gods; en ten dele van de hand van Ds. Velema: 5. Hermeneutiek, 6. Vertalen, 7. Konservatief en progressief, 8. Naastenliefde, en 9. De toepassing. Dan volgen nog discussievragen en vele bladzijden aantekeningen.

In het Woord Vooraf zeggen de schrijvers o.a. het volgende: „Het boekje, dat wij hierbij de lezer voorleggen, voert niet de pretentie een geheel nieuwe behandeling van het onderwerp te geven. Het is ontstaan uit grote zorg over de denkbeelden van de radikale theologie en uit de vraag van hen, voor wie we over deze dingen spraken”. Voor de behandeling van de inhoud van hun boek in gemeentekringen, op wijkavonden of in jongerengroepen hebben zij een aantal vragen opgesteld, die de discussie willen stimuleren.

We vermelden dit alles wat uitvoerig omdat dit werkje van 128 blz. daarvoor belangrijk genoeg is. Het verheugt ons, dat de schrijvers dit boekje hebben geschreven en daarin waarschuwen voor het gevaar, dat dreigt van de kant van de nieuwe theologie. Het onderwerp lijkt ons echter niet zo eenvoudig voor behandeling in gemeentekringen enz., hoe duidelijk de schrijvers ons ook voorlichten. Maar voor hen, die in aanraking komen met de denkbeelden van de radikale theologie, geeft dit werk belangrijke gegevens. En het is goed, dat ook anderen er kennis van nemen. Hier dreigen gevaren. Ook thans geldt nog het vermaan: Beproeft de geesten of ze uit God zijn. We bevelen de lezing van harte aan.

Dit betekent niet, dat we het in alle opzichten met de schrijvers eens zijn. We denken met name aan sommige uitspraken in hoofdstuk III. Veel is ook hier wat we van ganser harte onderschrijven. Onder 5. Hermeneutiek, lezen we met volle instemming: „We zullen de Bijbel alleen dan goed uitleggen wanneer we erkennen, dat de Heilige Geest ons moet leiden. Hij is de eerste Auteur van de Bijbel en Hij zal ons moeten duidelijk maken wat de bedoeling van Gods Woord is voor de lezer. Wie zonder de Heilige Geest meent de Bijbel te kunnen begrijpen kan een knap filoloog zijn, maar hij doet aan de Bijbel geen recht”. Terecht stelt de schrijver op de voorgrond de noodzaak van de leiding van de Heilige Geest. Onder 6. Vertalen, lezen we o.a. het volgende: „In haar worsteling om de boodschap van het Evangelie begrijpelijk en aannemelijk te maken voor de mens van deze tijd ligt de doelstelling van de nieuwere theologie. Ze is dus bijzonder op de mens gericht en vraagt naar zijn mening, rekent met zijn levensgevoel en bevattingsscapaciteit.

We wijzen uitgangspunt en doelstelling zeer beslist af. Maar dat kan zonder meer het laatste woord niet zijn. We mogen alleen deze theologie afwijzen, wanneer we ons zelf serieus rekenschap geven van de vraag: Hoe moeten wij de aloude boodschap van zonde en genade brengen aan de mens van nu, die reeds de zoon van de verloren zoon wordt genoemd?

Er is in bepaalde rechtzinnige kringen geen oog voor de problematiek, die hier aan de orde wordt gesteld. Men spreekt en schrijft

alleen voor de „ingewijden”, in woorden en termen, in begrippen en uitdrukkingen, die een eeuw geleden ook reeds werden gebruikt, zonder dat men moeite doet ze duidelijk en doorzichtig te maken”.

De laatste alinea roept vragen bij ons op. Welke bepaalde rechtzinnige kringen heeft de schrijver op het oog? Welke voorbeelden kan hij geven van een spreken en schrijven alleen voor de „ingewijden”?

We hebben meer opmerkingen, maar daarover de volgende keer nog iets.

B.

28. UIT DE PRAKTIJK

In een gesprek op één onzer huisbezoeken werd eens opgemerkt door één der huisgenoten, dat ook de kinderen des Heeren zo veel tegenslagen in hun leven ondervinden, en hoe komt dat nu. Die mensen proberen te leven naar Gods Woord, zij leven anders dan de andere mensen, en toch krijgen ze met

allerlei tegenheden te kampen. Jullie zeggen dat God Zijn volk bewaart en hun overkomt hetzelfde als die naar God en Zijn gebod niet omzien, dat kan ik maar niet begrijpen. Hoe kunnen jullie dat nu klaarmaken.

„Jongen, jongen, waarom ben je toch zo dwars”, zeide zijn moeder, „je weet het wel beter, je hebt het wel anders gehoord. Moet je het deze mensen moeilijk maken met zulke vragen?”

Deze jongeman was wel onderwezen van huis uit, maar had de kerk de rug toegekeerd, en na een paar jaar in het buitenland te hebben gewerkt was er ogenschijnlijk weinig meer van zijn opvoeding overgebleven, hoewel uit zijn spreken bleek, dat hij wel wist hoe het zijn moet naar Gods Woord. In onze tegenwoordigheid vermaande hem zijn moeder, en daarop aansluitend zijn wij een weinig op zijn gezegden ingegaan.

„Vriend, wat het tijdelijke leven aangaat leert ons de Schrift dat de tegenspoeden der rechtvaardigen vele zijn; men ziet het tegenwoordig nog dat het diegenen, die niet naar God en

godsdienst omzien veelal voor de wind gaat, en dat een gelovig mens nogal eens tegen de wind en de stroom op moet roeien, en dan ga je niet zo hard vooruit. Dat zijn geen vreemde zaken, het is naar het Woord en de ervaring. De Heere Jezus heeft gezegd, dat Zijn volk in de wereld verdrukking zal hebben, en zien ze daarop alleen, dan is schrik en vreeze hun deel, maar nu heeft de Heere er wat bijgevoegd, en als ze daar de kracht van mogen ervaren, dan is dit hun enige maar ook zekere troost: Ik heb de wereld overwonnen. Dan kunnen voor het tijdelijke de wegen wel door moeite en verdriet, ja door ziekenhuizen en sterfhuizen heengaan, maar als die Heere nabij mag zijn, en zij Zijn liefde en getrouwheid mogen ervaren, wat is daar dan tegen te schatten? Wat is die mens gelukkig die in al die omstandigheden die enige Toevlucht mag kennen. Dit te ondervinden is niet onder woorden te brengen, maar het is een zalig genieten. Wat is dan de wereldling doodarm, geen toevlucht in alles wat hem treft, en in alles voor eigen rekening. Voor tegenheden wordt Gods volk niet gespaard, ook de bijbelheiligen hebben dat ondervonden, maar de Heere verlost hen uit de benauwdheden. Hij heeft een nauw oog over degenen, die Zijn Naam vrezen”.

„Och man, die jongen weet het wel, hij heeft daar vroeger genoeg van gezien en gehoord, maar dat buitenland heeft hem helemaal bedorven”, zo kwam zijn moeder tussenbeide. „Je hebt het van je grootvader menigmaal gehoord hoe hij bijzonder bewaard is in vele gevallen, en zo bewaart de Heere Zijn volk nog, zodat zij er met verwondering over spreken”.

„Ja vrouw, wanneer we eens terug mogen zien op het leven dat achter ligt, dan zijn we kennelijk bewaard, niet alleen voor de verleidingen der wereld, maar ook in gevallen van levensgevaar, waarin we de bewarende hand des Heeren mochten opmerken. De Heere bewaart Zijn volk soms op een bijzondere wijze.”.

(wordt vervolgd)

J. van Heteren

F 13,— VORDEEL OP BELANGRIJKE HERUITGAVEN!

Binnenkort verschijnt:

C. H. SPURGEON

DE WONDEREN VAN DE HEILAND

in vierentwintig leerredenen verklaard en toegepast. Uit het Engels vertaald door E. Ubels. Derde, ongewijzigde druk.

De naam van de grote negentiende-eeuwse prediker Charles Haddon Spurgeon heeft, blijkens de hernieuwde belangstelling voor zijn persoon en werk, tot in onze dagen zijn bijzondere klank behouden. En geen wonder, want wie kennis neemt van de preken, welke deze begenadigde dienaar des Woords ons heeft nagelaten, komt onder de indruk van de zeldzaam indringende wijze, waarop hij het Evangelie verkondigde.

Het geheim van Spurgeons prediking te onthullen, is niet eenvoudig, maar bijzonder kenmerkend is toch wel zijn allesoverheersende en vastbesloten begeerte „niets anders te weten dan Jezus Christus en Die gekruisigd”. Bij Spurgeon geen gezwollen taal of diepzinnige franje, maar integendeel de zeldzame combinatie van een rijke Schriftuurlijke inhoud en een ongeunstelde welsprekendheid, die aan zijn preken, waarvan die over DE WONDEREN VAN DE HEILAND ongetwijfeld tot de bekendste behoren, het „tijdloze” karakter geven, waardoor zij vandaag nog even aktueel en boeiend zijn als toen hij ze uitsprak.

De derde, ongewijzigde druk van deze uitgave verschijnt in een fraaie, geheel linnen band, bedrukt in twee kleuren, op royaal formaat (15 x 23 cm), omvang 520 bladzijden. Prijs bij voorintekening f 19,50;

na verschijning (omstreeks 1 maart 1969) wordt de prijs verhoogd tot f 24,50.

Tevens kondigen wij aan de verschijning van:

C. H. SPURGEON DE GELIJKENISSEN VAN DE HEILAND

in tweeënvijftig leerredenen verklaard en toegepast. Uit het Engels vertaald door E. Freystadt.

Derde, ongewijzigde druk.

Reeds nu is gebleken, dat ook voor de heruitgave van deze veelgevraagde bundel grote belangstelling bestaat. Voorkom dat u later teleurgesteld moet worden. De oplagen zijn beperkt en u doet er dus goed aan vroegtijdig een exemplaar van deze uitgave(n) voor u te laten reserveren. U profiteert dan bovendien van een belangrijk prijsvoordeel (f 5,— p. boek)!

Evenals DE WONDEREN VAN DE HEILAND verschijnt dit boek in een stevige, geheel linnen prachtband, bedrukt in twee kleuren, op royaal formaat (15 x 23 cm), omvang 640 bladzijden. Prijs bij voorintekening f 21,50; na verschijning (omstreeks 1 maart 1969) wordt de prijs verhoogd tot f 26,50.

Zojuist verschenen:

Dr. H. F. KOHLBRUGGE

DE TABERNAKEL EN ZIJN GEREEDSCHAPPEN

Achtentwintig leerredenen, gehouden in de jaren 1857-'59. Tweede, ongewijzigde druk.

In de reeks Kohlbrugge werken, die thans opnieuw wordt uitgegeven, mocht ook een heruitgave van zijn bundel preken over DE TABERNAKEL niet ontbreken. Dit boek, één der merkwaardigste en meest typerende van alle Kohlbrugge-uitgaven, is reeds tientallen jaren uitverkocht, zodat deze nieuwe uitgave ongetwijfeld in een behoefte zal voorzien.

Ook deze bundel verscheen in een geheel linnen band, bedrukt in twee kleuren, formaat 15 x 23 cm, omvang 368 bladzijden. Prijs bij voorintekening, geldig tot 1 maart 1969, f 16,50; daarna f 19,50.

BESTELBON

(als drukwerk, in open envelop verzenden)

Zend mij onmiddellijk bij verschijning:

..... ex. C. H. Spurgeon, DE WONDEREN VAN DE HEILAND. Voorintekenprijs geb. f 19,50.

..... ex. C. H. Spurgeon, DE GELIJKENISSEN VAN DE HEILAND. Voorintekenprijs geb. f 21,50.

..... ex. Dr. H. F. Kohlbrugge, DE TABERNAKEL EN ZIJN GEREEDSCHAPPEN. Voorintekenprijs geb. f 16,50.

Ik betaal direkt na ontvangst ineens/in termijnen* van (minim. f 5,—) per maand.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Datum: Handtekening:

* Doorhalen a.u.b. wat niet bedoeld is.

B. P.

U BESPAART F 13.—

wanneer u thans intekent op deze drie belangrijke heruitgaven!

Bovendien kunt u desgewenst in termijnen betalen tot een minimum van

F 5.— PER MAAND

Laat dit dubbele voordeel u niet ontgaan! Vul vandaag nog nevenstaande **bestelbon** in en zend die (gefrankeerd als drukwerk, in open envelop) aan uw boekhandelaar of aan:

UITGEVERIJ — T. WEVER

Postbus 59 - FRANEKER

BOEKENNIEUWS

Stemmen uit Genève, preken, artikelen, brieven enz. van Johannes Calvijn, bundel IV. Uitgave van de Gereformeerde Bibliotheek te Meeuwen (N.Br.).

In deze bundel zijn opgenomen een paar geschriften van Calvijn, waarin hij afrekent met de vrijegeesten van zijn dagen. Calvijn doet dit op een wijze, waaruit blijkt zijn inzicht in de Schrift en zijn grote onderscheidingsvermogen. Hij is scherp in zijn bestrijding en spaart deze dwaalgeesten niet. Hij schrijft b.v. op blz. 481: „Maar het gehele doel van die mensen is de hemel en de aarde te vermengen, alle religie te vernietigen, alle kennis uit het verstand van de mensen weg te nemen, de gewetens te verdoven en geen enkel onderscheid over te laten tussen de mensen en de dieren”.

Het gaat er Calvijn steeds weer om de Schrift te laten spreken en zo voor de waarheid te strijden.

We kunnen ook deze bundel van harte aanbevelen. Wat Calvijn schrijft heeft ook in deze tijd nog zijn betekenis. De prijs blijft nog f 2,50 per bundel.

Dr. H. F. Kohlbrugge: *De tabernakel en zijn gereedschappen*. Uitgave van T. Wever, Franeker.

Het gaat hier om een tweede, ongewijzigde (foto-mechanisme) druk, die letterlijk gelijk is aan de eerste uitgave van 1884. Het boek bevat 28 leerredenen, die Kohlbrugge gehouden heeft in de jaren 1857-1859. De eerste 7 preken behandelen de eigenlijke tent met het voorhof. De volgende 9 verklaren de Ark des verbonds, de gouden kandelaar en de tafel der toonbroden. De nrs. 17-25 handelen over het brandofferaltaar met zijn gereedschap en de laatste 3 over het wasvat.

„Het gewichtige van het onderwerp en de behandeling er van door een Godgeleerde als Dr. Kohlbrugge moge ook in ons land velen aantrekken tot het lezen en overdenken dezer leerredenen, terwijl wij niet twifelen of allen, die het om de Christus gaat en om Zijn gerechtigheid, die een oog en hart voor Hem ontvangen hebben, en die 't bij het lezen van de Heilige Schrift, inzonderheid van de boeken des Ouden Testaments, te doen is om Hem te zien, zoals Hij door de Heilige Geest voor het oog der gemeente in de ceremoniën en andere plechtigheden der wet was afgeschaduwd, zoals Hij waarlijk is, zullen dezelve niet onbevredigd ter zijde leggen, maar ondervinden, dat zij voor al wie hongert en dorst naar de gerechtigheid een rijke troost bevatten”.

Zo lezen we in het voorbericht van september 1884. We willen ons daarbij aansluiten. Kohlbrugge heeft natuurlijk met zijn verklaring niet het laatste woord gesproken, maar het mag niet worden ontkend, dat hij in deze preken veel geeft ter lering en ter overdenking. De uitgever deed er goed aan ook dit werk van Kohlbrugge in samenwerking met de Vereniging tot uitgave van Gereformeerde geschriften opnieuw uit te geven. Het boek telt 362 blz. en kost thans gebonden f 16,50. Met ingang van 1 maart a.s. wordt de prijs f 19,50. Het is dus wel van belang spoedig tot bestelling over te gaan.

B